TGAU

CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg (Gradd Unigol a Dwyradd)

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Deunyddiau Asesu Enghreifftiol

Uned 2: Hunaniaeth
Addysgu o 2025
Dyfarnu o 2027

Fersiwn 2 - Mawrth 2026

Yn arbennig i Gymru.
Yn barod i'r byd.

Nid yw'r cymhwyster hwn a reoleiddir gan Cymwysterau Cymru ar gael i ganolfannau Lloegr.

Hoffai CBAC ddiolch i fyfyrwyr ac athrawon Ysgol Uwchradd Fitzalan, Caerdydd ac Ysgol Uwchradd Llanwern, Casnewydd am gymryd rhan yn y gwaith o greu'r cloriau hyn.

CRYNODEB O NEWIDIADAU

Fersiwn	Disgrifiad	Rhif y dudalen
2	Gwiriad i Daflen Cofnodi Marciau'r Ymgeisydd & Ffurflen Datganiad yr Ymgeisydd	7-8

Sampl ni ddylid ei ddefnyddio gydag asesiadau byw

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cynnwys

Tasg 1
Asesu 4
Atodiad 1 – Taflen Asesu………………………………………………………………………..   7

Sampl ni ddylid ei ddefnyddio gydag asesiadau byw

Hawlfraint

© WJEC CBAC Limited 2024.

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Uned 2
3030N2
Manylion Asesu

Asesiad di-arholiad: Trafodaeth Grŵp 20% o'r cymhwyster gradd unigol (10% o’r cymhwyster dwyradd) Wedi’i osod gan CBAC, ei farcio gan y ganolfan a’i gymedroli gan CBAC 40 marc

Sampl ni ddylid ei ddefnyddio ar gyfer asesiadau byw

Tasg

Mae gofyn i ddysgwyr:
- gymryd rhan mewn trafodaeth grŵp hyd at **15** munud o hyd
- siarad a gwrando mewn grwpiau o **3**
- ffocysu eu trafodaeth ar hunaniaeth o fewn y testun gweledol dewisol yn unol â’r cwestiwn a ryddhawyd gan CBAC.

Gosod y dasg

Bydd gan ganolfannau ddewis rhydd o destun gweledol. Mae modd i ganolfannau ddewis testunau gwahanol ar gyfer carfanau gwahanol o ddysgwyr. Disgwylir i ganolfannau ffocysu eu trafodaeth ar hunaniaeth yn y testun gweledol dewisol yn unol â’r cwestiwn a ryddhawyd gan CBAC. Rhennir gwybodaeth am y cwestiwn i ganolfannau ym mis Ebrill trwy Porth CBAC.

Gall cwestiynau fod yn seiliedig ar:
- gymeriadau
- plot/naratif
- themâu.

Er enghraifft: Trafodwch i ba raddau mae gwahanol gymeriadau yn cyrraedd eu nod o fewn y testun a astudiwyd gennych.

Bydd yr un cwestiwn yn parhau am **ddwy** flynedd. Mae’n ofynnol i ganolfannau sicrhau eu bod yn defnyddio’r cwestiwn cywir ar gyfer pob cyfres. Gweler isod:

Rhyddhau Cwestiwn	Cyfres
Ebrill 2025	Haf 2026 a 2027
Ebrill 2027	Haf 2028 a 2029
Ebrill 2029	Haf 2030 a 2031

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Testunau addas

- Craith (2 bennod)
- Y Sŵn
- Y Gwyll (2 bennod)
- Y Weithred
- Y Streic a fi
- 35 diwrnod (2 bennod)
- Rownd a Rownd (3 bennod)
- Un Bore Mercher (2 bennod)
- Tân ar y Comin
- Y Llyfrgell
- Y Syrcas
- Patagonia
- Y Goleudy
- Martha, Jac a Sianco

Nid yw'n bosibl defnyddio rhaglenni dogfen neu ffilmiau ffeithiol fel testunau o fewn yr uned hon.

Ymgymryd â'r dasg

Ymchwilio a pharatoi

Dylai athrawon roi'r dasg i'r dysgwyr tua **5 awr** cyn y disgwylir iddynt gyflawni'r dasg. Nid yw hyn yn cynnwys yr amser sydd ei angen i baratoi'r testun gyda'r dysgwyr.

Goruchwyliaeth

Bydd angen i ganolfannau gwblhau'r cyfnod ymchwilio a pharatoi hwn dan oruchwyliaeth anuniongyrchol.

Adnoddau

Yn ystod y cyfnod ymchwilio a pharatoi:
- gall dysgwyr gyfeirio at y testun
- gall dysgwyr gael mynediad at adnoddau a/neu nodiadau paratoadol
- gall dysgwyr ddefnyddio'r we
- gall dysgwyr gael mynediad at eiriaduron/thesawrws
- gwaherddir defnyddio AI i gynhyrchu ymatebion a chaiff ei drin fel camymddwyn.

Gall athrawon drafod a rhoi cyngor cyffredinol i ddysgwyr. Gellir gosod ymarferion/tasgau byrion, naill ai ar lafar neu'n ysgrifenedig, i'w cwblhau gan y dysgwyr yn y dosbarth i'w cynorthwyo i ddeall natur y dasg.

Gall dysgwyr weithio'n unigol neu gydweithio â'i gilydd wrth gwblhau'r ymarferion hyn. Dylid cofnodi unrhyw arweiniad a roddir i'r dysgwyr ar y taflenni marcio unigol pan gyflwynir y sampl i'w safoni.

Sampl i'w ddefnyddio gydag asesiadau byw

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cwblhau'r dasg

Goruchwyliaeth

Rhaid i ganolfannau gwblhau'r dasg dan oruchwyliaeth uniongyrchol.

Adnoddau

Wrth gwblhau'r dasg hon:
- Caniateir i'r ymgeiswyr ddefnyddio nodiadau bras yn unig yn ystod y cyfnod asesu. Rhaid cyflwyno'r nodiadau yma gyda'r recordiad o'r dasg asesu. Dylid nodi'r dasg a dyddiad y dasg ar y gwaith a gyflwynir i'w asesu.

Yn ystod y drafodaeth grŵp dylai'r athro roi cyfle i'r grŵp drafod yn annibynnol. **Disgwylir trafodaeth naturiol heb ei sgriptio.**

Dylid cyfyngu cymorth athrawon i esboniad o dasgau, a dylid nodi manylion y rhain fel rhan o'r asesiad. Os defnyddir ymyriad athro/athrawes, er enghraifft i annog dysgwr, dylid nodi hyn hefyd a'i gymryd i ystyriaeth pan fydd yr asesiad yn cael ei gwblhau. Ceir mwy o wybodaeth am sut i ymdrin ag ymyrraeth athro/athrawes wrth asesu dysgwyr o fewn y dogfennaeth Canllawiau i Athrawon.

Os oes angen, dylai'r athro:
- ysgogi trafodaeth
- annog newid cyfeiriad ar gyfer y drafodaeth
- gofyn i ddysgwr ddarparu tystiolaeth i gadarnhau syniadau neu ddatblygu dadl
- sicrhau bod pob dysgwr yn cael cyfle i ymateb.

Dilysu'r Asesiadau Di-arholiad

Mae gofyn i ddysgwyr lofnodi mai eu gwaith eu hunain yw'r gwaith a gyflwynwyd ac mae gofyn i athrawon/aseswyr gadarnhau mai gwaith y dysgwr o dan sylw'n unig yw'r gwaith a asesir ac iddo gael ei wneud o dan yr amodau gofynnol. Bydd CBAC yn darparu copi o'r ffurflen ddilysu, sy'n rhan o'r ffurflen glawr ar gyfer pob dysgwr. Mae'n bwysig nodi bod gofyn i bob dysgwr lofnodi'r ffurflen hon, ac nid yn unig y rhai y mae eu gwaith yn rhan o'r sampl a gyflwynir i'r safonwr. Nid oes angen adrodd i CBAC am gamymddygiad a ddarganfuwyd cyn i'r dysgwr lofnodi'r datganiad dilysu ond rhaid ymdrin ag ef yn unol â gweithdrefnau mewnol y ganolfan.

Cyn i unrhyw waith tuag at yr Asesiad Di-arholiad gael ei gwblhau, dylid tynnu sylw'r dysgwyr at yr Hysbysiad i Ymgeiswyr perthnasol gan y CGC. Ceir cyswllt i'r hysbysiad yn y ddogfen Cyfarwyddiadau ar Gynnal Asesiadau dan Reolaeth ar wefan CGC (www.jcq.org.uk).

Sampl ni ddylid ei ddefnyddio gydag asesiadau byw

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Asesu

Disgwylir i’r athro / athrawes farcio’r dasg o gyfanswm o 40

Dyfernir 20 marc ar gyfer AA1 (deall ac ymateb).

Dyfernir 20 marc ar gyfer AA2 (mynegi a chyfathrebu).

Dylid pennu'r band priodol ar gyfer pob colofn yn unigol drwy benderfynu pa ddisgrifydd perfformiad sy'n adlewyrchu perfformiad y dysgwr orau.

Yna dylid pennu'r marc priodol o fewn y band drwy bennu i ba raddau y mae'r dysgwr wedi bodloni'r meini prawf yn y band perthnasol.

Gall cyfanswm y marciau ar gyfer pob perfformiad adlewyrchu gwahanol fandiau ar draws y meini prawf asesu, er enghraifft, gall dysgwyr gyflawni band 4 yng ngholofn 1 a band 3 yng ngholofn 2.

Dylid nodi bod y bandiau wedi'u cynllunio i gynorthwyo'r broses farcio drwy nodi lefelau cyflawniad unigol ac nid ydynt yn cyfateb i ffiniau graddau.

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegi a chyfathrebu
5	**17-20 marc** • arddangos gwybodaeth drylwyr a chwbl berthnasol o’r testun gweledol dewisol gan gyflwyno tystiolaeth i gadarnhau safbwynt yn ardderchog drwy gyfeirio at olygfeydd perthnasol a defnyddio dyfyniadau yn gwbl briodol • cyfeiriadau pwrpasol a chwbl berthnasol at gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol y testun gweledol • ymdriniaeth drylwyr a chwbl berthnasol o’r ymdeimlad o hunaniaeth o fewn y testun gweledol • defnyddio termau gwerthfawrogi testun gweledol yn dreiddgar gan ystyried eu heffeithiolrwydd • gwrando’n astud a gofalus ar hyd yr amser	**17-20 marc** • defnyddio cywair cwbl addas i’r dasg • gafael sicr iawn ar ramadeg • defnyddio amrywiaeth o frawddegau cwbl addas ac effeithiol iawn • gafael sicr iawn ar dreigladau • gafael sicr iawn ar ferfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid

© WJEC CBAC Ltd 2024.

4	**13-16 marc** • arddangos gwybodaeth dda a pherthnasol o'r testun gweledol dewisol gan gyflwyno tystiolaeth i gadarnhau safbwynt yn effeithiol drwy gyfeirio at olygfeydd perthnasol a defnyddio dyfyniadau yn briodol • cyfeiriadau da a pherthnasol at gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol y testun gweledol • ymdriniaeth dda a pherthnasol o'r ymdeimlad o hunaniaeth o fewn y testun gweledol • defnyddio termau gwerthfawrogi testun gweledol yn dda gan ystyried eu heffeithiolrwydd • gwrando'n ofalus ar hyd yr amser	**13-16 marc** • defnyddio cywair priodol i'r dasg • gafael sicr ar ramadeg • defnyddio amrywiaeth effeithiol o frawddegau • gafael sicr ar dreigladau • gafael sicr ar ferfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid
3	**9-12 marc** • arddangos gwybodaeth foddhaol ac eithaf perthnasol o'r testun gweledol dewisol gan gyflwyno tystiolaeth i gadarnhau safbwynt yn eithaf effeithiol drwy gyfeirio at olygfeydd a defnyddio dyfyniadau yn achlysurol • cyfeiriadau boddhaol ac eithaf perthnasol at gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol y testun gweledol • ymdriniaeth foddhaol o'r ymdeimlad o hunaniaeth o fewn y testun gweledol • defnyddio termau gwerthfawrogi testun gweledol yn foddhaol gan ystyried ychydig ar eu heffeithiolrwydd • gwrando'n eithaf gofalus ar hyd yr amser	**9-12 marc** • dangos ymwybyddiaeth o gywair priodol i'r dasg • gafael gyson ar ramadeg ar y cyfan • defnyddio amrywiaeth o frawddegau • mwyafrif y treigladau yn gywir • mwyafrif y berfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid yn gywir

Sampl ni ddylid ei ddefnyddio gydag asesiadau byw

© WJEC CBAC Ltd 2024.

2	**5-8 marc** • arddangos peth gwybodaeth o'r testun gweledol dewisol gan gyflwyno ychydig o dystiolaeth i gadarnhau safbwynt drwy gyfeirio at ychydig o olygfeydd a defnyddio ambell ddyfyniad • ambell gyfeiriad at gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol y testun gweledol • peth ymdriniaeth o'r ymdeimlad o hunaniaeth o fewn y testun gweledol • ambell derm gwerthfawrogi testun gweledol • gwrando ar adegau allweddol	**5-8 marc** • dangos peth ymwybyddiaeth o gywair priodol i'r dasg • gafael anghyson ar ramadeg • amrywio brawddegau rhywfaint • treigladau yn eithaf cywir • berfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid yn eithaf cywir
1	**1-4 marc** • arddangos gwybodaeth syml am gynnwys y testun gweledol trwy ailadrodd rhannau o'r stori • trafod rhai technegau ffilmio • gwrando ar adegau	**1-4 marc** • gafael gyfyngedig ar ramadeg • ystod gyfyngedig o frawddegau • gafael gyfyngedig ar dreigladau • gafael gyfyngedig ar ferfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

Sampl ni ddylid ei ddefnyddio gydag asesiadau byw

© WJEC CBAC Ltd 2024.

TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg

Taflen Cofnodi Marciau'r Ymgeisydd & Ffurflen Datganiad yr Ymgeisydd
(Asesiad grŵp)

Rhif y Ganolfan:	6	8					**Enw'r Ganolfan:**	

Teitl yr uned:	UNED 2: Hunaniaeth

1. Rhif yr ymgeisydd:	**Enw'r ymgeisydd: (enw/au cyntaf ac yna cyfenw)**	
	AA1: Deall ac ymateb	/20
	AA2: Mynegi a chyfathrebu	/20
	Cyfanswm marciau	**/40**

Cwblhewch y tablau canlynol gyda manylion gweddill aelodau'r grŵp

2. Rhif yr ymgeisydd:	**Enw'r ymgeisydd: (enw/au cyntaf ac yna cyfenw)**	
	AA1: Deall ac ymateb	/20
	AA2: Mynegi a chyfathrebu	/20
	Cyfanswm marciau	**/40**

3. Rhif yr ymgeisydd:	**Enw'r ymgeisydd: (enw/au cyntaf ac yna cyfenw)**	
	AA1: Deall ac ymateb	/20
	AA2: Mynegi a chyfathrebu	/20
	Cyfanswm marciau	**/40**

Datganiad Dilysu'r Ymgeisydd
Rwy'n datgan fy mod wedi cwblhau'r dasg lafar pâr/grŵp yn unol â'r rheolaethau sy'n cael eu datgan yng nghopi'r ymgeisydd.

Llofnod ymgeisydd 1:	**Dyddiad**:
Llofnod ymgeisydd 2:	**Dyddiad**:
Llofnod ymgeisydd 3:	**Dyddiad**:

Sampl ni chaniateir ei ddefnyddio gydag asesiadau byw

© WJEC CBAC Ltd 2024.

At sylw'r ymgeiswyr, darllenwch y datganiad isod

Cydsyniad GDPR Ymgeisydd

- Efallai y bydd CBAC yn dewis eich gwaith i'w ddefnyddio mewn digwyddiadau hyfforddi i athrawon. Gallan nhw wedyn ei uwch lwytho i wefan ddiogel CBAC (dim ond ar gael i athrawon sydd â mynediad drwy fewngofnodi diogel). Byddai eich enw yn cael ei dynnu oddi ar eich gwaith cyn i ni ei ddefnyddio. Mae pob darn yn cael ei adolygu'n gyson a'i ddileu pan nad yw'n berthnasol i'n cymwysterau mwyach.
- Efallai y bydd CBAC yn dewis eich gwaith i'w ddefnyddio mewn adnoddau ar gyfer addysgu a dysgu a gyhoeddir ar wefan gyhoeddus CBAC. Byddai eich enw yn cael ei dynnu oddi ar eich gwaith cyn i ni ei ddefnyddio. Mae pob darn yn cael ei adolygu'n gyson a'i ddileu pan nad yw'n berthnasol i'n cymwysterau mwyach.
- Rydych chi'n deall ei bod yn bosibl dod â'r cytundeb hwn i ben ar unrhyw adeg drwy ysgrifennu atom i wneud cais am hynny. [1]
- Am ragor o fanylion ynglŷn â sut rydym yn prosesu eich data, darllenwch Hysbysiad Preifatrwydd CBAC.

Datganiad yr ymgeisydd

Rwy'n rhoi caniatâd i fy ngwaith llafar gael ei ddefnyddio mewn digwyddiadau hyfforddi athrawon ac i'w lwytho i fyny ar wefan ddiogel CBAC / i gael ei ddefnyddio fel rhan o adnodd dysgu ac addysgu digidol ar wefan gyhoeddus CBAC.

Os ydych chi'n hapus i CBAC ddefnyddio eich gwaith fel hyn, ticiwch yma:

Ymgeisydd 1 ☐ **Ymgeisydd 2** ☐ **Ymgeisydd 3** ☐

Llofnod ymgeisydd 1:	**Dyddiad***:*
Llofnod ymgeisydd 2:	**Dyddiad***:*
Llofnod ymgeisydd 3:	**Dyddiad***:*

Datganiad gan Athro/Athrawes/Aseswr

Llofnod yr athro/athrawes:	**Dyddiad:**

Rwy'n cadarnhau bod gwaith yr ymgeisydd/ymgeiswyr wedi ei gynnal yn unol â'r rheolaethau a nodwyd yn y fanyleb a'r papur cwestiwn.

Asesu ymgeiswyr unigol

(I'w gwblhau os ydych wedi gorfod asesu ymgeisydd yn unigol ar ddiwrnod yr asesiad a/neu os ydych wedi cysylltu gyda CBAC o flaen llaw i gael caniatâd.

Rheswm dros asesu ymgeisydd yn unigol:

[1] Rhaid i chi fod dros 13 oed i roi cydsyniad. Cewch chi dynnu eich cydsyniad yn ôl ar unrhyw adeg drwy gysylltu â CBAC arcymwysterau@cbac.co.uk. Dylech chi gynnwys blwyddyn yr asesiad, enw a rhif y ganolfan, enw a rhif yr ymgeisydd a theitl yr uned yn yr e-bost. Yna bydd y gwaith yn cael ei dynnu oddi ar y wefan ddiogel.

Sampl ni ddylid ei ddefnyddio gyda'r asesiadau byw

© WJEC CBAC Ltd 2024.